

VAN HAVEN OEGSOFF

Op de molen "De Vrijheid" heeft weer een wisseling van de wacht plaats. John van Ham vertrekt. Marcel Koop komt. En Frans Kroon - hier in een bekende pose - schuift een tredje op op de ladder.

Plots 'n vóórloper...

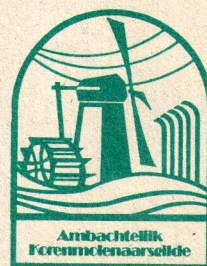
We zijn aan de nadagen van 1981 bezig. Nog een maand en we hebben een jaar achter ons, waarin we ons meer dan ooit hebben kunnen manifesteren als vaklieden met recht en mogelijkheden op een eigen bedrijf, waarin wind- en waterkracht de motor vormen.

Het frappante feit doet zich voor, dat we zonder opzet van onze kant in het centrum van een ontwikkeling zijn komen te verkeren, die streeft naar andere toepassingen van energie. Terwijl wij nog in de veronderstelling verkeerden met een truuk uit de oude doos in ons levensonderhoud te willen voorzien, blijken we plots vóór te lopen in een trend die, door de tijd gedwongen, alternatieven moet zoeken voor schaarser worden-

de energiebronnen als fossiele brandstoffen. Je denkt achteraan te hobbelen en je blijkt eensklaps een vóórloper.

In de komende jaren - daar kunnen we zeker van zijn - zal die speurtocht naar goedkoper en schoner energiegebruik alleen maar toenemen. Het is ons een bijkomende taak daar op gezette tijden op in te spelen: door ook aandacht te vragen voor juist dit aspect van het molenaarsbedrijf op de wind- en waterkorenmolen. Het zal ons goodwill opleveren en als gevolg daarvan ook weer een grotere vraag naar onze produkten.

Voor de komende feestdagen wensen wij u veel gezelligheid en huiselijke vrede.

(slot)

«DE JONGE HENDRIK»

Het pellen vereist meer vakmanschap en routine dan het gewone malen, bovendien leer je het als jonge molenaar moeilijker. Muda: "Het moet groten-deels op het gevoel en het gehoor gebeuren, bij windkracht 6 gaat het nog wel, maar leerling-molenaars laten de molen in het begin ook te snel draaien. De belasting van de molen moet je op tijd regelen en vooral dit regelen schijnt erg moeilijk zijn te leren."

Om de molen zo regelmatig mogelijk te laten draaien, mag de molen geen ogenblik onbelast lopen, vandaar dat er vrijwel altijd twee pelstenen zijn. Voordat men van de ene steen de schoot (een hoeveelheid iets minder dan een half mud) uitlaat, laat men van de andere steen reeds een gedeelte van de schoot erin. Gelijk met het inlaten wordt de eerste schoot uitgelaten. Bij minder bedreven en nauwkeurige molenaars zag men vroeger de molen een aanloop nemen om daarna weer af te zakken!

Voor het pellen komt vrijwel alleen wintergerst in aanmerking, die een hardere en grotere korrel heeft dan zomergerst. Voor de oorlog werd ook nog een tijd wel het zgn. zwanehalgerst gepeld, de tijd van verbouw hiervan viel tussen die van winter- en zomergerst in. In de oorlog werd er ook nog veel zomergerst gepeld, het hoefde slechts tweemaal de beide stenen te passeren. Om goed te kunnen pellen moet de molen zo'n 60 tot 70 einden lopen. Als we weten dat de overbrengingsverhouding bij de pelmolen zo'n 1 : 9 a 10 bedraagt, maakt de steen plm. 160 toeren per minuut.

Ofschoon het nog enkele jaren duurt voor de heer Muda 65 jaar hoopt te worden en er dan, in gezondheid, wellicht nog niet helemaal mee zal stoppen, staat er ook nog niet direct een opvolger klaar. Naast de handel in vee en kippevoer, die werd aangehouden en het tarwemeel, roggemeel en gebroken rogge wat aan enkele bakkers wordt geleverd, kan men er als zoveel thuisbakkers uit de verre omtrek ook bloem, zemelen, peulvruchten en hondeblood kopen, en geplette rogge en tarwe om in de mûesli te doen! Kortom, samen met de reeds eerder genoemde artikelen, kan men onder in de molen kiezen uit een assortiment graanproducten, wat werkelijk varieert van haver tot gort!

Zoals we in het eerdere maandblad al schreven, bij het eerste stuk van het lange verhaal over de molen "De Jonge Hendrik" in Den Andel, ziet de toekomst voor de molen van Tiddo Muda er heel wat zonniger uit dan we medio 1979, toen het relaas van de heer G. Nienhuis voor de eerste maal in ons blad werd afgedrukt, konden vermoeden.

De heer Muda heeft een opvolger en dat verandert een hoop. Leest men dus in de voorlaatste alinea, dat molenaar Muda over enige jaren 65 hoopt te worden, dan weet men dat hij dat inmiddels is. En dat zijn opvolger op dit eigenste ogenblik al over de molentrappen davert!

Een vermeldenswaardige bijkomstigheid verder is dat de heer Muda woont in het huis waar in de vorige eeuw de sarrie woonde. Een sarrie, wat een verbastering van chercher is, een overblijfsel wat het woord betreft uit de Franse tijd (vgl. rechercheur) was een belastingambtenaar. Deze moest toezien op de naleving van het feit dat er in de provincie Groningen van 1628 tot 1855 belasting werd geheven op ge maal. Dat hier vooral in de 19e eeuw streng door de provinciale overheid de hand aan werd gehouden, bewijst het feit dat ook al is de molen er al vele jaren geleden afgebroken, er in tientallen dorpen, dergelijke, vaak kleine ambts-woningen staan, die vroeger vlak naast of aan de inrit naar de molen werden gebouwd.

In diverse van deze woningen, ook wel sarrieshut genaamd, kan men nog een

Het stukje over Smeden & Bilhamers in ons vorige nummer heeft verschillende reacties opgeleverd.

Wat het uithalen en harden van de gewone gesmede hamers betreft kwam een eerste reactie van molenaar Maarten Hunink in Zuid-Beijerland. Hij kan de smid uit het eigen dorp voor dit werk van harte aanbevelen: J. de Kreek Sr., Dorpsstraat 203, Zuid-Beijerland, tel. 01866-1305.

Dan kregen we een brief van Frans Limbeek, molenaarsknecht op de molen "De Hoop" in Wervershoof, maar afkomstig uit de Achterhoek en daar als (vrijwillig) molenaar actief geweest (en nog steeds!). Hij schrijft:

"Een tijdje geleden was ik op zoek naar zo'n smid omdat alle hamers van de Zeddamsse Torenmolen uitgesmeed moesten worden. Ik werk daar in de weekends als vrijwillig molenaar.

Nu zitten er in de Achterhoek nog verscheidene kleine smederijen. Na een paar keer vragen kwam ik bij iemand terecht die vroeger voor de hele streek de bilhamers had uitgesmeed en gehard. Ook had hij veel ander "molenwerk" gedaan zoals het weer opknappen van versleten taatsen en taatspotten.

De laatste jaren had hij echter niets meer gedaan op molengebied. De molenaars waren hem schijnbaar vergeten.

Ik heb hem toen de hamers van de Zeddamsse molen gebracht.

Met een week kon ik ze weer ophalen. Ze waren prima gedaan, de goede hardheid en mooi afgewerkt.

Een tijdje later heb ik hem ook nog een stel hamers gebracht uit Wervershoof, waar ik als knecht op "de Hoop" werk. Die heeft hij ook weer prima opgeknaapt.

Naam en adres van de smid zijn: J.W.Th. Besselink, Velswijk, gem. Zelhern, Gelderland, tel. 08344-319."

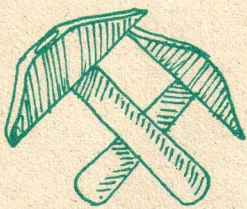
Van molenaar-in-ruste J.S. Adriaanse in Zoutelande op Walcheren kwam er een telefoontje. Hij had met de plaatselijke smeden geen goede ervaringen. Het resultaat was altijd maar afwachten. De ene keer sprongen de stukken eraf en de andere keer waren ze weer te zacht en krulden de hamers bij het slaan als het ware om!

Bij Scholte in Haarlem deden ze het prima. Ze hadden daar een goed geregelde hardingsoven en het resultaat was altijd goed. Maar helaas, Scholte, nog steeds leverancier van hardstalen

ingemetseld stuk natuursteen met daarop het wapen van de provincie, zien zitten.

G. L. Nienhuis

Smeden & bilhamers

hamers voor hamermolens, heeft die oven voor dat specifieke werk aan de bilhamers niet meer. Ook de levering van nieuwe bilhamers behoort al jaren tot het verleden, zo is ons gebleken.

Ook in oktober 1977, toen we in het achtste nummer van VAN HAVER TOT GORT ook al over dit onderwerp te spreken kwamen, werd van dit feit al melding gemaakt.

NIEUWE HAMERS

Wat de nieuwe hamers betreft kregen wij wat informatie los van Smederij Konstruktiebedrijf Derckx in Beegden (L.). Derckx levert nieuwe hamers en wel als volgt (wij konden het Limburgse woordgebruik van de brief aan:)

- molenbil met steel f 100,-
  - molenbil met widiapunten met steel f 195,-
  - kneus- of vlakhamer voor machine of hand f 150,-
  - reserveblok voor kneushamer f 24,-
  - bilhamers uithalen en harden f 38,-
- Verder: oude hamers opknappen.

Alle prijzen zijn exkl.btw en vrachtkosten.

Het adres van Derckx is: Kruisstraat 8, Beegden, tel. 04747-1286.

Tenslotte nog de informatie, die wij verkregen van molensteenfabrikant en importeur van bilhamers, Reyer Rutgers in Wageningen.

Rutgers in Wageningen, Arboretumlaan 21, tel. 08370-12916, levert bilhamers van anderhalf en twee kilo, van staal en al dan niet met widiapunten. Verder patent kneushamers en kneuskoppen. Scherphamers en widiapunten: 187,-; Stalen hamers (1½ kilo) 85,- en (2 kilo) 103,-; Kneushamer met steel 65,- en kneuskoppen 18,-. Dit is een vrijblijvende prijsopgaaf, exkl. de btw en af Wageningen.

Voorlopig moet dit voldoende informatie zijn over de aanschaf van nieuwe bil- of scherphamers en over de mogelijkheden oude hamers op te knappen.

Een van de aardige kanten van ons vak is de betrekkelijk kleine en "merkwaardig" ingerichte ruimte, waarin wij ons vak beoefenen. Is er iets te veranderen of uit te breiden, dan stuiten we altijd weer op de vraag: hoe lossen we dat nou op?

Ervan uitgaande, dat we vrijwel nooit een volstrekt uniek probleem hebben, zijn er verschillende wegen om achter een aanvaardbare oplossing te komen. We kunnen ons informeren bij collega's, bij molenmakers, molenbouwers (industrie), het TNO, de heer Hartgerink en nog veel meer personen en instanties. Gaandeweg zal in de meeste ge-

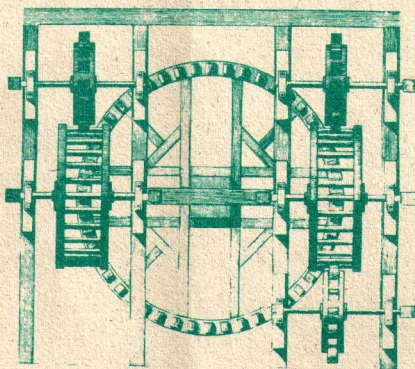
moet zonder onderbreking een volgende cel kunnen vollopen. Enzovoort.

Er waren natuurlijk meerdere oplossingen mogelijk. We konden werken met een vizeltje, met enkele klepkasten, met een draaipijpverdeler. Het een was te groot; het ander te hoog of te duur of te onhandig. Geen van deze oplossingen was dus geheel naar wens.

Na een telefoontje met molenmaker H. Vaags in Aalten kwam deze met de oplossing aanzetten: een speciaal voor ons gemaakte "schuivenkoker".

Het principe van de "schuivenkoker" bestaat uit een ijzeren koker met een vierkante doorsnede. De bodem is

Een schuivenkoker

dicht en piramidevormig. De bovenkant is aangesloten op de toevoerpijp. In iedere zijde van de koker bevindt zich een schuif (in totaal vier schuiven dus), waarachter een uitloop zit met de toevoerpijp van een cel. Door een of meer schuiven omhoog te trekken loopt het graan, dat er vanbovenaf invalt, aan de zijkant door een geopende schuif weer weg. De uitlopen staan onder een hoek van 45 graden met de koker en lopen geheel leeg.

KNAP & SLIM

vallen wel een goede oplossing te vinden zijn.

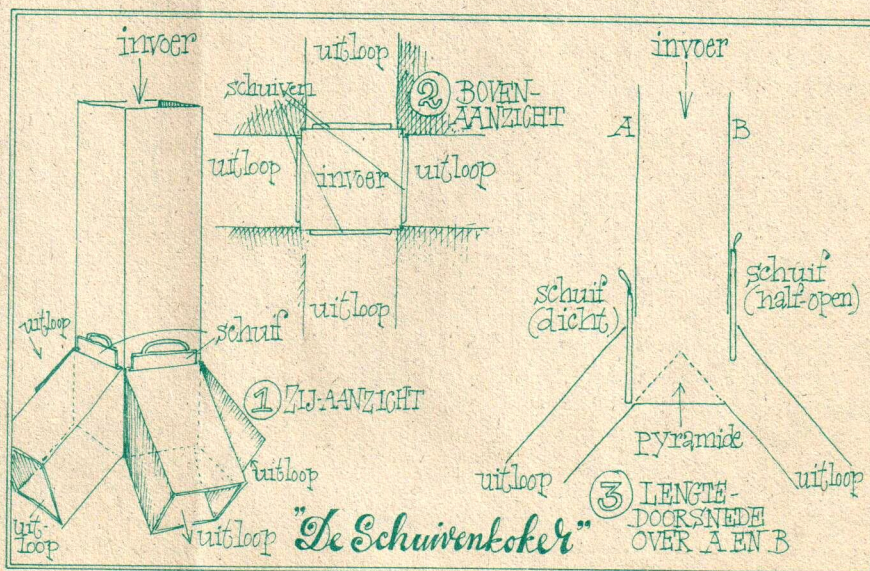
Misschien was onderhavig probleem niet uniek, maar voorzover wij konden nagaan was de oplossing dat zeer zeker!

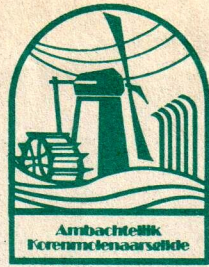
We hebben een silo, die bestaat uit vier in een vierkant gelegen cellen. Dat viertal dient via één toevoerpijp (valpijp) te worden gevuld. Is een wel gevuld, dan

Ons exemplaar heeft een toevoer en uitlopen van ca. 100 mm. Uiteraard kan een groter vierkant, met of zonder flens, ook. Er zijn trouwens veel varianten denkbaar o.a. afhankelijk van de gewenste doorlaatcapaciteit, de soort aansluitingen en de wijze van bediening.

In overleg met de heer Vaags konden wij tot deze keer doeltreffende en betrekkelijk goedkope oplossing komen.

A. Pandsel

STICHTING AMBACHTELIJK
KORENMOLENAARSGILDE

JAARVERSLAG 1980

In 1980 ging het Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde - opgericht in 1976 - "echt" werken.

In dat jaar kon namelijk voor het eerst het nodige worden verricht met behulp van de financiële bijdrage, die het Ministerie van Economische Zaken ons op 5 december 1979 toezegde.

In ons vorig jaarverslag konden we daar als uitsmijter mee besluiten.

De resultaten werden duidelijk zichtbaar, en wat dat concreet betekent zullen wij in de diverse hoofdstukken van dit jaarverslag nader uiteenzetten.

Hoezeer bestuur en de paar part-time betaalde medewerkers eind '79 nog zaten te tobben over de vraag hoe 't nu allemaal verder moest, in 1980 zijn de negatieve reacties op allerlei activiteiten en plannen zeker niet verdwenen, maar de positieve geluiden zijn zo zeer toegenomen, dat daaruit hoop en moed kon worden gepeut om door te zetten en stapje voor stapje ook de organisatorische problemen te overwinnen.

Omdat het jaarverslag niet alleen een goed beeld moet geven van de activiteiten van onze club als organisatie, maar vooral ook - want daar is het toch allemaal om te doen - over de ontwikkeling van de korenmolens zelf, is er een uitwerking gemaakt van de enquête. Dit laatste "hoofdstuk van het jaarverslag 1980" zal in het volgende nummer van dit maandblad worden opgenomen.

Organisatie en Bestuur

In het jaar 1980 was het Algemeen Bestuur als volgt samengesteld.

Voorzitter: J. Jochijms, Groesbeek. Sekretaris (1e helft van het jaar): R. Wassens, Schiedam / (2e helft van het jaar): waarnemend sekretaris R. Batenburg, Schiedam. Penningmeester: A. Voet, Ravenstein. Leden: F. Gunnewick, Vragender; J. Omvlee, Zuidbarge; J. de Visser, Wolphaartsdijk.

Als adviseurs traden op: R. Batenburg, Schiedam (1e helft van het jaar); J. Gunneweg, Vlaardingen; F. Hazenberg, Vlaardingen (vert. Echte Bakkersgilde); J. Houdijk, Hoogerheide (voorlichting en publiciteit); B. Kloosterman, Dalfsen (namens het vakblad "De Molenaar"); A. de Koning, Hoofddorp (namens "De Hollandsche Molen"); M. Schraven, Tilburg.

Het dagelijks bestuur bestond uit de heren: J. Jochijms, A. Voet, R. Wassens/R. Batenburg.

Het sekretariaatsadres bleef ongewijzigd: Postbus 3086, 3101 EB Schiedam, tel.: 010 - 260044.

De administratie werd, net als de vorige jaren vlot en akkuraat verzorgd door onze part-time administratrice, mevr. G.L. Leemburg.

Het dagelijks bestuur kwam in de loop van het verslagjaar zesmaal bijeen en het algemeen bestuur met de adviseurs vergaderde twee keer.

De belangrijkste punten ter bespreking op de diverse agenda's waren, kort opgesomd, de volgende:

- o De plannen op gebied van de **voorlichting en promotie** werden steeds grondig doorgesproken voordat tot actie werd overgegaan.
- o De **gesprekken met de Echte Bakkers** die in het verslagjaar tot een eind kwamen; en die behoudens het uitwisselen van wat wederzijdse informatie, in grote lijnen, geen tastbaar resultaat opleverden.
- o Uiteraard werd er over de besteding van de **financiën** heel wat afgepraat, zo ook over het benaderen van de enkele molenaars bij wie het voldoen van de financiële bijdrage aan het korenmolenaarsgilde wat weinig spontaan verliep.
- o Ook de **organisatorische problemen**, met name de vervulling van de sekretarisfunctie - een zware, maar o zo belangrijke taak binnen het bestuur - werd veelvuldig

overlegd. In het verslagjaar werd een tijdelijke oplossing gevonden, die pas in het jaar daarop in een andere meer definitieve vorm kon worden overgezet.

- o Aan de **keuringsregeling** werd in het Algemeen Bestuur met name, veel aandacht besteed. Besloten werd om één jaarlijkse algemene keuringsronde, in september/oktober als de nieuwe oogst volop vermalen werd, voor rekening van de kas van het korenmolenaarsgilde te laten komen en

de tussentijdse - omzetafhankelijke - monsternamen (maximaal 7 x per jaar) voor rekening van de molenaars te laten plaatsvinden.

o De problemen op én rond de bedrijven van de diverse aangesloten molenaars, en ook van toekomstige deelnemers.

Soms kon de persoonlijke inbreng van een bestuurslid of adviseur veel betekenen, in een ander geval waren het activiteiten die meer in het vlak van brieven schrijven lagen.

In een geval werden de problemen van een molenaar in een vergadering van het Dagelijks Bestuur met hem doorgesproken en kwam er, na veel voorbereidend werk, een pakkend advies, wat die molenaar echter verder voor kennisgeving aannam. Dat bleef liggen.

o De uitgave van de **Vakdokumentatie**, en de problemen die ontstonden toen het Gilde Van Vrijwillige Molenaars met de eigen uitgave "Zingende Stenen" kwam.

o Door het sekretariaat werden vele **verzoeken om informatie** over zeer uiteenlopende zaken en van diverse personen en organisaties behandeld.

Financien

Dat er in 1980 een hele impuls van activiteiten plaatsvond dankzij de subsidie van Economische Zaken, valt goed op te maken uit de totaalstelling van de verkorte baten- en lastenrekening, die is bijgevoegd.

In 1979 f. 10.900,— aan uitgaven, in 1980 beliep dit een bedrag van f. 35.400,—. Al met al ging de uitbouw van de activiteiten toch trager dan in de begroting voor '80 was voorzien, want daaronder stond nog een totaalpost van f. 65.000,—. Meer hoeven we niet te zeggen. De cijfers in het overzicht spreken voor zichzelf.

Werkgroepen

Mede door de steun van het Ministerie van Economische Zaken produceerde de werkgroep "**Voorlichting en publiciteit**" nu elke maand ons vernieuwde clubblad "Van Haver tot Gort". Het ging uit naar alle molenaars, oud-molenaars en molenmakers, naar de donateurs en naar mensen of organisaties die zich met de doelstelling van onze Stichting verwant voelen.

Iedereen was ingenomen met de maandelijkse verschijning én de overgang van stencil naar drukwerk.

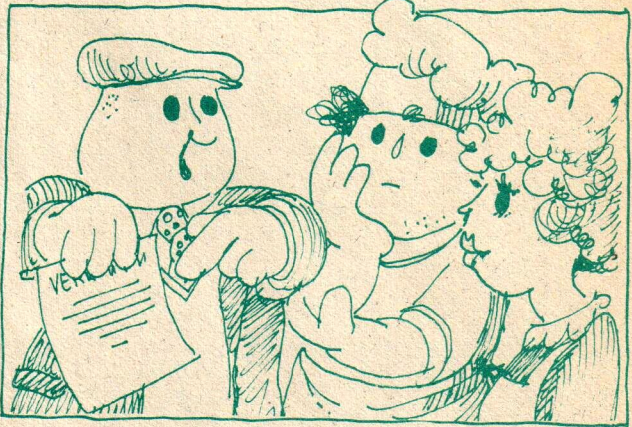
Het blad verscheen in april voor het eerst in zijn nieuwe vorm, en sindsdien behalve juli en augustus, toen een gecombineerd nummer verscheen, elke maand. Naast uitvoerige technische artikelen, verhandelingen over tarwen en de bakeigenschappen, interne mededelingen en nieuwtjes, werden ook geregeld in de rubriek "Dolen op een Molen", korenmolenaars in hun bedrijf, op en met hun molen in de vorm van een geschreven portret, aan de lezers voorgesteld. Zo kwamen de molens van de molenaars Jan ter Voorde te Radewijk (Dr.), Wiel Nijs te Weert (L), Piet Potters te Wouw (NBr.) en van Peereboom te Wervershoof (NH), Berkhout te Oudorp (NH), Wassens te Feerwerd (Gr.), Omvlee te Zuidbarge (Dr.), Gunnewick te Vragender (Gld) en van Pijnappel te Oud-Zevenaar aan de orde.

Wederom door de toezegging van Economische Zaken, dat een aantal plannen ter stimulering van de afzet van produkten van wind- en waterkorenmolenaars zou worden gesubsidieerd, zag in 1980 onze verkoopbrief met een hele aktie daaromheen, waaronder een speciaal Bakkersnummer van ons maandblad, het licht.

Een van de voorwaarden, verbonden aan de subsidie, was dat de activiteiten zich niet tot de deelnemers van het

Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde zouden beperken, maar hun nut zouden moeten hebben voor alle werkende molens in ons land. Zodoende werden van de verkoopbrief twee versies gemaakt.

In het kader van deze aktie zonden wij de molenaars, naast een aantal verkoopfolders, een stel begeleidende brieven, die bedoeld waren om de afzet van hun volkorenmeel en andere meelprodukten aan "warme bakkers" in hun omgeving op gang te brengen dan wel te vergroten.

De werkgroep "Kwaliteitscontrole en Voorlichting Graanaankoop"

zorgde ervoor dat in oktober een kwaliteitscontrole, welke voor rekening van de Stichting kwam, zou worden gehouden.

De overzichten van de eerdere proefronde, gehouden in '79, werden aan de betreffende molenaars verzonden.

In november op de deelnemersbijeenkomst in Bunnik, werd door de voorzitter van de werkgroep, R. Wassens, samen met Dr. B. Belderok van het IGMB van TNO Wageningen, nog eens uitvoerig op de hele zaak ingegaan. Als vervolg hierop werd eind '80 een overzicht van de verwerkingseigenschappen van Nederlandse wintertarwes verzonden, terwijl daar ook in het maandblad nog nader op in werd gegaan.

De derde werkgroep, die van de "**Bedrijfseconomische en technische adviezen**", gaf in het verslagjaar tweemaal adviesprijzen door. In april en september. Verder werd goede raad verschaft in de (on)mogelijkheden van de exploitatie van een nieuw te bouwen molen en werden besprekingen gevoerd ter voorbereiding van een bedrijfseconomisch advies voor een opnieuw in bedrijf te brengen molen in Zeeland.

Deelnemers

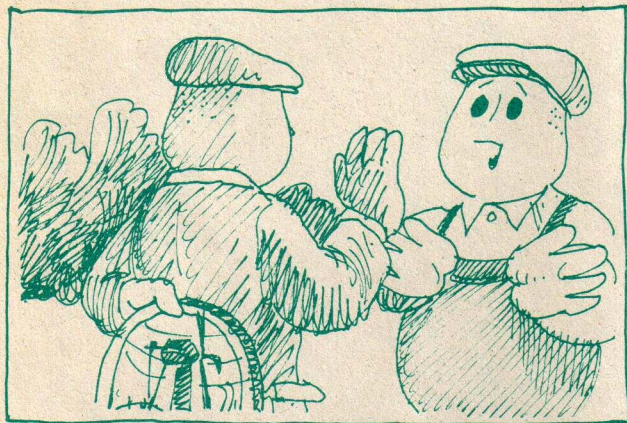
Het Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde kreeg in de loop van '80 de molenaars van drie molens als deelnemer erbij.

Het ging om de molens "De Vlijt" in Wageningen van H. Dobbe; Z. Brasser, stenen grondzeiler in Biggekerke en de

molen van A. van Riel te Bavel. Twee molenaars, die eerst "anoniem" deelnemer waren, gingen in '80 het Stichtingseembleem voeren.

Aan het eind van 1980 telde het Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde dertig molens die het Stichtingseembleem voeren.

Zonder embleem hadden we nog acht molens in ons bestand. Dat is in wezen de eerste fase van het deelnemerschap! Men kan dan niet meedoen aan alle promotie-activiteiten en dat sluit dan aan bij het prille

stadium van de bedrijfsvoering. Ook de financiële bijdrage is dan lager in dat geval.

Het totaal aantal meester-molenaars was eind 1980: 28. Het gezellental was 15 en het aantal leerlingen bedroeg 11. Dit jaar werd er om organisatorische redenen afgezien van het houden van regionale deelnemersbijeenkomsten. Het werd een landelijke ontmoeting, die op vrijdag 14 november plaatsvond, in het Postillion Motel in Bunnik. Hoe interessant het programma ook was, vele molenaars lieten verstek gaan, wat een beetje te begrijpen was, maar aan de andere kant een bittere pil voor de organisatoren en voor de uitstekende voorlichting die uit de verhandelingen van Dr. Belderok naar voren kwam.

Donateurs

Een nieuwe donateurskaart zag in 1980 het licht. Met donateurswerving werd dit jaar gestaag voortgegaan,

hetgeen tot gevolg had dat er maar liefst f 1.700,— binnenkwam.

Enquete 1979

In 1980 werd gestart met het houden van een enquete onder de wind- en waterkorenmolens, over 1979 uiteraard. De enquete was de eerste die het Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde na die, welke voorafging aan de oprichting (in 1976) heeft gehouden.

De meeste molenaars reageerden onwennig, waardoor de inzending van de formulieren nogal traag verliep, zodat aan het eind van het verslagjaar nog geen complete uitwerking van de gegevens beschikbaar was.

Dat werd maart '81, toen de resultaten in uitgebreide vorm aan de deelnemers werden gezonden en in verkorte vorm in Van Haver tot Gort werden gepubliceerd. Aanbevolen werd om de enquete tot een jaarlijks terugkerende aangelegenheid te laten worden, omdat elk jaar kan worden nagegaan in hoeverre de activiteiten van het Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde het verwezenlijken van de doelstelling: "Het instandhouden van het Korenmolenaarsambacht" verder binnen het bereik hebben gebracht.

Het bedrijf op de Nederlandse wind- en waterkorenmolens in 1980

Niet alleen omdat het een voorwaarde is die in het kader van de subsidiering door de overheid werd gesteld, maar gewoon omdat het voor ons allemaal die bij de zaak van de herleving van het korenmolenaarsambacht in de ruimste zin zijn betrokken - molenaars,

instanties-bestuurders-molenmakers, noem maar op - om te weten hoe de zaken er op de molens zelf voorstaan, is ook over 1980 een enquete gehouden.

De gegevens over '79 waren interessant, die van 1980 naast die van 1979, (en volgend jaar die van '81 er ook weer bij) die geven pas werkelijk een beeld van de ontwikkelingen. Daarop moet men dan tot komende maandblad wachten.

Schiedam, okt. no. 1981
Jos Gunneweg, sekretaris.

BATEN - LASTEN overzicht bij jaarverslag

BATEN			LASTEN		
	1980	1979		1980	1979
Deelnemersbijdragen	11900**)	4700	Van Haver tot Gort	12300*)	2360
Donaties en giften	1700	900	Secretariaat en Bestuur	8000	4200
Subsidie CRM	1000	5000	Deelnemersbijeenkomst en ballotage	1990	565
Subsidie EZ	19600	—	Promotie en public Relations (drukwerk)	6280*)	195
Diversen	1200	300	Kwal.contrôle, voorlichting graaninkoop	5080	425
			Bedrijfseconomische en technische adviezen	—	1875
			Algemeen	4950	90
			Voordelig saldo 1979		1190
			Nadelig saldo 1980	-/ 3200	
	<hr/>	<hr/>		<hr/>	<hr/>
	35400	10900		35400	10900

*) geheel of grotendeels voor rekening van Economische Zaken (project-subsidie)

***) Inklusief nagekomen betalingen over '79

DERCKX KONSTRUKTIE
Kruisstraat 8
Beegden
tel. 04747-1286

Wij leveren u af fabriek:
Stalen molenroeden
met goedkeuring v.d.
Rijksdienst voor Monu-
mentenzorg, in diverse
uitvoeringen. Met fok-
systeem - fokstoelen -
regelmechanisme -
hekbussen.
Daarnaast: spruit-
staartbalk, as en alle
gesmede molentoebe-
horen. Schepradschoe-
pen etc.
Bilhamers in diverse
uitvoeringen. Kneusha-
mers.

IETS NIEUWS: ADVERTEREN

Een nieuwigheid in dit maandblad: advertent-
ties. We kunnen immers best wat inkomsten
gebruiken, zeker als straks de subsidie van
ekon. zaken verleden tijd is.

Wat we adverteerders te bieden hebben: een
uniek adresbestand waar graanhandelaren,
leveranciers van jute en papieren zakken, mo-
lensteenfabrikanten, molenzeilmakers etc.
etc. hun voordeel mee kunnen doen. Zij berei-
ken immers via dit blad *alle* nederlandse wind-
en waterkorenmolenaars, alle molenmakers-
bedrijven en ga maar door.

Er zullen twee tarieven worden gehanteerd:
een voor losse plaatsingen en een voor regel-
matige plaatsingen.

Tarieven te bevragen bij het sekretariaat, dins-
dag en donderdag, 010 - 261291. Wijzelf zul-
len ook een aantal bedrijven benaderen.

VOOR AMBACHTELIJK GEMAAKTE MOLENZEILEN IS UW ADRES:

Zeilmakerij Fa. D. Wakker,
Haven 31, Maassluis.
Tel. 01899-12395
Na 18.30 uur: 14540.

KUNSTMOLENSTENEN,
zowel voor de veevoeder- als voor de
konsumptiemaalderij, kunnen wij u
naar keuze leveren.

Ook maalstenen, speciaal geschikt om
tarwe te malen.

Daarnaast kunnen wij leveren: nieuwe
Duitse natuurstenen, de zg. "blauwe
stenen".

Prijzen en leveringscondities op aan-
vraag.

A.H. Kees
Kunstmolensteenfabriek
en Molenaarsbedrijf,
Valkenswaardseweg 3
5595 CA LEENDE
tel. 04906 - 1207

TE HOOI & TE GRAS

Aner Molen in gebruik

Op zaterdag 21 november werd met zeer veel vlagvertoon de gerestaureerde molen in het Drentse plaatsje Ane officieel in gebruik gesteld (zie ook: "In de familie").

De restauratie is tot stand gekomen op initiatief van de zeer actieve stichting "De Aner Molen", waarvan de heer Slatman voorzitter is. Deze woont op een steenworp afstand van de molen en is bakker van beroep. Dus over het idee, dat een molenrestauratie pas werkelijk resultaat heeft wanneer de molen weer echt "voor de bakker" is (= opnieuw gaat malen), zal hij wel niet zo erg lang hebben hoeven nadenken, menen wij.

John van Ham molenaar op "t Rode Hert"

Op de bekende Oudorpse molen "t Rode Hert", waar tot voor enkele jaren de al niet minder bekende molenaar Arie Berkhout de rol van molenaar/eigenaar vervulde, gaat een jonge molenaar werken. Het is de Schiedamse gezelschapsmolenaar John van Ham, die per begin december "De Vrijheid" vaarwel zegt om zich in Noord-Holland te vestigen.

Het is voor John een belangrijke stap in zijn molenaarscarrière. Wij wensen hem het beste en hopen, dat hij in de gelegenheid zal zijn om het ambacht op de door hem gewenste wijze zo eerlijk mogelijk uit te oefenen. En dat het feit, dat hij in loondienst komt van de meelfabriek "Alkmaar", waarvan deze molen nu eigendom is, daarbij geen belemmering zal vormen.

Marcel Koop, derde man op "De Vrijheid"

Het vertrek van John van Ham naar Oudorp geeft weer aan iemand anders de kans om van het molenaarswerk zijn beroep te maken. Marcel Koop gaat op "De Vrijheid" het vak in. Marcel staat als leerling-molenaar bij ons gilde ingeschreven.

Frans Kroon, die in Schiedam derde molenaar was, wordt nu de tweede man: Marcel Koop neemt zijn plaats in als derde kracht.

Al met al een heel gedoe voor molenaar Rob Batenburg, die er toch maar voor moet zorgen dat de zaken goed blijven voortgaan, ook met de nieuwe samenstelling van het molenaarsteam.

Rapporten algemene keuringsronde binnen

Bij het sluiten van de kopij voor dit nummer was het nog niet zover, maar op dit moment zullen zeker alle rapporten van de algemene keuringsronde, waarvan de monsters in september/oktober werden opgehaald, binnen zijn. Ze worden zo vlot mogelijk via het sekretariaat aan de betreffende molenaars toegezonden.

Zodra de serie compleet is zal de overzichtslijst worden opgesteld en worden toegestuurd. Het kan niet anders worden gezegd dan, dat de uitslagen best interessant zijn. En het is ook wel spannend te zien wie er dit keer bij de eerste drie zullen zijn.

Bestuursuitwisseling met Hollandsche Molen

Ons bestuurslid molenaar A. Voet uit Ravenstein zal worden benoemd tot lid van het Algemeen Bestuur van de Vereniging "De Hollandsche Molen". Dit is het uitvloeisel van de bespreking, waarover wij in ons juli/aug.nummer (nr. 35) berichtten.

Helaas heeft men van de zijde van de Hollandsche Molen geen gehoor willen geven aan ons dringende verzoek om zowel een representant van de oudere als van de jongere molenaarsgeneratie in het 34 leden tellende Algemeen Bestuur van de Vereniging op te nemen. Wij menen dat dat pas echt een ondersteuning had betekend van de waarde van onze activiteiten.

Niettemin zijn we verheugd en wensen wij onze heer Voet sukses bij de vergaderingen, die hij in Amsterdam zal gaan bijwonen.

7 december: vergadering Alg.

Bestuur

Over enige dagen komt ons Algemeen Bestuur bijeen om een ware waslijst van zaken te behandelen. Onder meer is de opvolging van de voorzitter en de penningmeester aan de orde. Voorts krijgen de begroting voor 1982, de keuringsregeling, de deelnemersbijdragen en de promotie-activiteiten een beurt. Er ligt een bezwaarschrift tegen een beslissing van een ballotagecommissie in het kader van de herballotages en bovendien zal er misschien een knoop worden doorgehakt over een enkele wanbetaler, die zijn deelnemersbijdrage niet heeft voldaan. (Hetgeen wel het minst dankbare punt van de agenda zou zijn).

In de familie

De initiatieven van molenaars en aankomende molenaars leiden op verschillende molens tot nieuwe activiteiten. En dat leidt dan weer tot aanmelding van nieuwe deelnemers.

Zo is de ballotageprocedure in gang gezet voor een jonge molenaar die op parttime basis een molen in Zeeland wil gaan bemalen. Helemaal zonder problemen zal deze ballotage niet verlopen, want er zijn tot nu toe drie bezwaarschriften binnengekomen van molenaars in de buurt, die van deze aanmelding op de hoogte waren gesteld.

De nieuwe molenaar/eigenaar van een bekende molen in Overijssel heeft zich als deelnemer aangemeld. Als de uitslag van de keuring van TNO/IGMB binnen is, zal de commissie van drie wijze muldermannen plus sekretaris bij die molenaar op bezoek gaan. Als het waaien wil tenminste.....

In Drenthe heeft de overdracht van vakmanschap van vader op zoon ertoe geleid, dat een gerestaureerde molen in de buurt van de eigen molen bemalen gaat worden. Het gaat hier om vader en zoon Ter Voorde en de pas gerestaureerde molen is de Aner Molen. Dat wordt de tweede molen in de familie dus. Ter Voorde Jr. is nu als gezelschapsmolenaar aangemeld en de ballotage gaat van start.

In dezelfde provincie heeft zich een jonge molenaar, die een bedrijf aan het opbouwen is, ook al aangemeld als gezelschapsmolenaar. Hier zal de matige uitslag van de bakproef van het door het Station v.M. & B. opgehaalde monster nog wel een belangrijk punt kunnen zijn in de ballotage-procedure.

Zodra een of meer van deze zaken definitief zijn afgerond komen wij daar uiteraard in deze rubriek op terug. Dan zullen we ook de min of meer anoniem vermelde aspirant-deelnemers met naam en toenaam noemen.

MeMO EN DE JONGE MOLENAAR

MeMO is de organisatie voor Mens- en Milieuvriendelijke Ondernemers. U kent die naam al wel een beetje doordat wij enkele keren in deze kolommen iets hebben geschreven over MeMO: de ene keer was het om vermelding in de MeMO-gids aan te bevelen, de andere keer om aan te kondigen dat we in de MeMO-krant zouden adverteren. Hoewel het bij de MeMO-bedrijven vaak gaat om nieuwe bedrijven en bedrijfjes, die zich bezighouden met de produktie van nieuwe/alternatieve artikelen of dienstverlening, kan men met reden stellen, dat de ambachtelijke korenmolenaars op hun wind- en watermolens altijd al mens- en milieuvriendelijk en kleinschalig bezig zijn geweest, lang voordat er ook maar sprake was van een memobeweging. Dus we passen op een heel natuurlijke manier uitstekend bij elkaar: wij molenaars en de memo-organisatie.

Nu kunnen vooral jonge molenaars, die een bedrijf willen opbouwen of die met die opbouw bezig zijn, veel hebben aan hetgeen de Stichting MeMO in het algemeen allemaal uitzoekt aan mogelijkheden om nieuwe bedrijfjes van de grond te krijgen.

Van de kant van de "werkgroep bedrijfs-economische adviezen" volgen wij al geruime tijd met belangstelling wat er door MeMO met name op het punt van de financiering e.d. zoal aan ideeën en initiatieven wordt ontwikkeld. Met name het MeMO-Beleggingsfonds, waaruit jonge memo-ondernemers tot een maximumbedrag van 10.000 gulden tegen een zeer lage rente een lening kunnen krijgen, is interessant. Maar er is meer. Zo informeert MeMO op een heel begrijpelijke manier over allerlei overheidsregels en -regelingen, die voor de kleine ondernemer van belang zijn. Bijvoorbeeld over dingen als de "kleine ondernemingsregeling b.t.w." of over loonkostensubsidieregelingen van sociale zaken.

Al die informatie wordt gepubliceerd in het blad van de organisatie: de MeMO-krant. Dat is een wel 14 pagina's tellende krant, die tot nu toe elk kwartaal verscheen en in het komende jaar zes keer zal verschijnen. Kosten per nummer 1 gulden 50 en 9 gulden voor een jaarabonnement.

Wij kunnen alle jonge molenaars, die voor zichzelf willen beginnen, of die hun bedrijf verder willen uitbouwen, aanraden om zich op die MeMO-krant te abonneren.

Natuurlijk staat er in de krant ook veel waar men als molenaar strikt genomen weinig aan heeft, maar voor die negen gulden per jaar kun je toch wel heel

veel opsteken over wat ook voor een jonge molenaar in-de-groei zeer wettenswaardig is. Zelfs het advertentiemateriaal, waarvan we vooral die van banken en financieringsinstellingen noemen, is belangwekkend.

Vandaar dit algemene advies van de werkgroep bedrijfseconomische en -technische adviezen: neem een abonnement.

Aanmelden bij Stichting MeMO, Damrak 37³, 1012 LK Amsterdam. Tel. 020-268294. Men krijgt dan een acceptgirokaart waarmee het abonnementsgeld kan worden voldaan. Doen!

Er zijn nog Lesschriften op te vragen

Het lesschrift over het ambacht van de korenmolenaar blijkt een grandioos succes. Niet alleen wordt er regelmatig door mensen uit de onderwijswereld naar gevraagd, maar ook van de molenaars zijn veel briefjes binnengekomen met verzoeken om toezending van 100 of 200 exemplaren. Onze administratrice heeft er zo ongeveer een post-orderbedrijf aan overgehouden.

U weet het: zolang de voorraad strekt kan elke molenaar maximaal 200 exemplaren bestellen. De porto is voor eigen rekening. De aanvragen moeten schriftelijk zijn en de lesschriften zijn **niet voor de verkoop** bestemd.

Belangstellende niet-molenaars kunnen een of twee schriften gratis - tegen

vergoeding van de portokosten - krijgen toegestuurd. Meer exemplaren kosten 2 gulden 50 per stuk plus porto.

Foto-expositie

De foto-expositie over het ambacht van de korenmolenaar is door Jan Pijnappel, van de molen "De Hoop" in Oud-Zevenaar meegenomen. Hij heeft hem in Schiedam opgehaald en stelt hem nu in zijn dorp ten toon. Over enige weken zijn de acht panelen weer beschikbaar. Misschien een goed idee voor een kollega in de buurt van Pijnappel om hem in Zevenaar op te halen? Wel eerst afspreken via het sekretariaat in Schiedam: Postbus 3086, 3101 EB Schiedam. Telefoon (op dinsdag en donderdag tijdens kantooruren) 010 - 261291.

"We hebben wel een potje staan hui-
len", zegt Peter Sturkenboom, een
van de mulders van de Witte Molen
in Nijmegen. In de nacht van 5 op 6

Om Zo Te Zeggen

We zijn zo gewend dat wijze spreuken
in ons ambacht tenminste een baard
moeten hebben. Toch worden mol-
enaarsgezegden ook nu nog - of mis-
schien beter: nu weer - bedacht en aan
de balk geschreven.

Op De Vrijheid in Schiedam is recen-
telijk dit rijm verschenen:

*"Ik maal graan tot meel
als er geen wind is
of niet veel".*

4-8-'81

De spreuk is met potlood geschreven
op de zg. motorsteen, het enige van de
drie koppels dat ook mechanisch kan
worden aangedreven. De dichter is mol-
enaar Frans Kroon.

november heeft het interieur van de
molen vanaf de maalzolder een uur
lang staan branden, voordat de
brandweer het vuur onder controle
had. Wat er precies van het gaande-
werk nog bruikbaar zal zijn moet nog
worden bekeken, maar Peter heeft er
een hard hoofd in.

De brand is vermoedelijk ontstaan door
"vergeten" slakken van het laswerk,
dat die dag op de molen is uitgevoerd.
"Die slakken zijn verschrikkelijk heet",
zegt Peter, "en kunnen de brand best
hebben veroorzaakt. Ik zou het anders
niet weten".

Een gelukje was dat er bijna geen voor-
raad meer op de molen was.

Maar erg ongelukkig treft het daarte-
genover, dat de molenaars een heel
eind op scheut waren met een interne
verbouwing. Die zelf aangebrachte ver-
beteringen waren nog niet verzekerd.

"We werken, totdat er een andere op-
lossing is, op de molen van Jochijms in
Groesbeek. De steun, die we van die
man krijgen is enorm. Kollegialiteit
waarvoor we hem erg dankbaar zijn",
zegt Peter, die een gesprek met de
gemeente (moleneigenares) afwacht
over de toekomst van de molen.

VAN HAVER TOT GORT

Uitgave van de Stichting
Ambachtelijk Korenmole-
naarsgilde, Postbus 3086,
3101 EB SCHIEDAM.

Giro 36 102 63 t.n.v. de
Penningmeester Stichting
Amb. Korenmolenaarsgilde,
Landpoortstraat 9, Raven-
stein.

Embleem als plank

Heel toevallig kwam een partikulier ini-
tiatief onze kant op: een fabrikant van
"spekulaasplanken" in Elburg had ons
embleem in handen gekregen en daar-
van een trendmatige plank gesneden.
Hij liet ons weten deze planken, waar-
van hij er minimaal 100 zou moeten
kunnen maken, te snijden voor 15 gul-
den 50 zonder en 18 gulden 50 met
tekst. De plank is ongeveer 30 bij 18
cm. Onder het embleem zoudt u de
naam van uw molen kunnen bestellen.
Als iemand interesse heeft (en uit-
eraard gerechtigd is om het embleem
van het Amb. Korenmolenaarsgilde te
voeren!) kan hij zich wenden tot de
heer Jelsma van Jevoka, Robbertsma-
tenstraat 7, 8081 HL Elburg, tel.
05250-3972/3984.

De plank kan goed dienst doen als rela-
tiesgeschenk. Maar ook wie een door
toeristen drukbezochte molen heeft
kan de planken misschien heel goed af-
zetten.

